

Portal i capella de Santa Oliva

Olesa de Montserrat

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Carrer santa Oliva; carrer Creu Real
Alçada: 127

Coordenades:

Latitud: 41.54709
Longitud: 1.89404
UTM Est (X): 407760
UTM Nord (Y): 4600083

Classificació

Número de fitxa 08147 - 50
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVI-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Recentment restaurat.
Protecció Legal
Observacions protecció: Pla Especial de Protecció d'Olesa de M (14/06/94)
Número inventari Sí: IPA 18704
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Olesa de Montserrat. Pl. Fèlix Figueras Aragay, s/n
Fitxes associades:
[Portal del carrer Arc de l'Església](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Antic portal d'entrada a la vila d'Olesa pel Camí Ral que venia de Vacarisses i Terrassa (actual camí de can Llimona), i que incorpora la capella de Santa Oliva. El portal és actualment un pas que discorre sota la construcció de la capella de Santa Oliva, patrona de la vila. Es tracta d'una obra senzilla, en la qual cal distingir el mur lateral de ponent, més sòlid, que devia adossar-se a la muralla. Està fet amb un parament a base de còdols de disposició irregular i té quatre finestres semblants a espitlleres. És el tipus de parament que caracteritza la muralla, de la qual se n'han conservat alguns trams al sector del carrer Garraf i del carrer de Baix. La resta de la construcció correspon a la capella, que va ser construïda entorn de 1675 i reformada en diverses ocasions. Aquesta obra és feta amb maó i el porxo és cobert mitjançant un embigat de fusta amb revoltos que, pel costat de migdia, es sustenta amb sengles pilastres, també de maó. La capella consisteix en una petita cambra amb un ampli finestral-balcó que ocupa gairebé tota la façana. L'interior, cobert amb volta escarsera, conserva una imatge moderna de santa Oliva.

Observacions:

Llinda d'un portal ubicat darrera la capella, amb data de 1762 i unes lletres: "PeRA Font"

El portal té un petit tòtem amb informació històrica.

L'entorn del portal s'ha reurbanitzat recentment tot creant el Parc del Porxo: una zona enjardinada que permet fer un passeig a l'entorn del portal i de les restes de la muralla. Al costat del portal s'hi ha plantat una olivera.

La clau per accedir a la capella es guarda a la casa del carrer Santa Oliva, número 7.

Història

El primer recinte fortificat d'Olesa pertanyia a la primitiva Sagrera, documentada explícitament per primera vegada l'any 1073, quan es parla d'un sagrer adossat als murs de l'església. El perímetre total de la sagrera tindria 356 metres i encerclava una superfície d'uns 9.500 metres quadrats. Tenia tres punts d'accés: un al nord-est, un a l'oest i un al sud, que és l'únic que s'ha conservat i que és el que es coneix avui com Arc de l'Església (tot i que la seva estructura i el funcionament d'aquest portal no és del tot clar). Olesa va anar creixent en cercles concèntrics i, al segle XIV, arran del decret de Pere III el Cerimoniós, com moltes poblacions catalanes construeix una muralla més àmplia que inclou els nous barris que havien sorgit. Aquest nou recinte constava probablement dels portals del Coscoll, de les Hortes (a la plaça de les Fonts) i un altre que hi havia al carrer Hospital. En els segles posteriors el recinte es devia ampliar i va quedar amb els 4 portals més coneguts: el de Santa Oliva (en el camí ral que venia de Vacarisses i Terrassa), el de can Carreras (documentat per primera vegada el 1548 i situat al final del carrer de l'Església), el de les Hortes (prop de la plaça de les Fonts), i el d'en Coscoll (documentat per primera vegada el 1560 i situat al final i a l'esquerra de dit carrer). D'aquest últim encara en queden alguns carreus a la casa núm. 35 d'aquest carrer. Possiblement hi havia un cinquè portal, però no se sap amb certesa. La muralla devia ser una construcció precària probablement feta amb tàpia, ja que a mitjans del segle XV ja estava en ruïna, però en canvi al segle XVII Olesa torna a constar com a vila emmurallada i, al XVIII, segons el testimoni de Joan Boada, Olesa tornava a estar sense muralla. Els portals i la muralla van ser reforçats durant la Guerra del Francès i posteriorment, el 1839, per les Guerres Carlines. De tots els quatre portals esmentats l'únic que queda actualment és el de Santa Oliva. Els altres van desaparèixer al segle XIX, un cop acabada la Guerra Carlina, o a principis del segle XX.

La construcció d'aquest portal en concret devia fer-se pels voltants de 1548. Almenys en un document de l'Arxiu Parroquial d'aquest any ja s'esmenta la seva existència. Al segle XVII van arribar a la vila les relíquies de Santa Oliva, patrona de la vila, i això va motivar l'aixecament d'una capella de caire popular (beneïda l'any 1675), que es va bastir sobre el portal ja que aquest era l'únic que no hi tenia cases consolidades a la part superior. La capella va ser modificada en tres ocasions: els anys 1775, 1839 i 1912. Aquest últim any es va restaurar el portal i la capella, la qual va sortir il·lesa de la Guerra Civil de 1936, però la imatge de la santa fou cremada. L'any 1940 se'n va col·locar una de nova, pagada mitjançant una col·lecta popular. L'última restauració de la capella és de l'any 1989, realitzada per la brigada municipal. Aquest mateix any s'efectuà l'enderroc de les cases laterals i posteriorment s'obrí el carrer Garraf com a continuació del carrer Santa Oliva.

Bibliografia

- Anònim (1982). "Els portals de la vila", Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà. Butlletí mensual, núm. 17 (setembre), p. 160-161
- GONZÁLEZ BASCHWITZ, José; OBRADORS, Xavier (2006). Pla Especial de Protecció i Catàleg del Patrimoni Arquitectònic d'Olesa de Montserrat. Ajuntament d'Olesa de Montserrat. Fitxa B-33
- HERNÁNDEZ CARDONA, M. Àngel (2000). Olesa al finals del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora. Col·lecció Vila d'Olesa, 7. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 95-97
- MARTÍNEZ NOGAREDA, E (2000). L'Abans. Olesa de Montserrat. Recull gràfic. 1875-1965. Ed. Efadós, p. 47-54
- MAURI MARTÍ, Alfred (2010). L'origen del nucli antic: la sagrera d'Olesa de Montserrat. Col·lecció Quaderns d'Olesa, 2, Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Arxiu Parroquial d'Olesa de Montserrat.
- PÉREZ SOLSONA, Antoni (1990). "Portals d'Olesa", Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà. Butlletí mensual, núm. 44 (juny), p. 123-125
- VENDRANES, Gusman; RULLIER, Chantale (1996). Oli d'Olesa, la passió d'un poble. Col·lecció Vila d'Olesa, 5. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 182

